RASPOETIN

RUSSISCHE ONTHULLINGEN door Herman Theodor von Zancka. Geautoriseerde vertaling van Mevrouw D. Logeman—Van der Willigen

(Vervolg.)

De keizerin-weduwe werkte in dien tijd krachtiger dan ooit om de oorlogspartij te steunen. Daar men toen geloofde dat Raspoetin een groote voorstander van den vrede was, — wat ook juist was, — deed zij alles om hem te verwijderen. Zij wendde al den invloed dien zij op haar zoon had aan, — op de vrouw van haar zoon heeft noch zij, noch iemand anders ooit eenigen invloed gehad, — om Raspoetin in een klooster te laten opsluiten.

Maar het was tevergeefsch. Wat Grigori Jefimytj aangaat helpt geen verstandig redeneeren. Zooals ik later zal aantoonen berust diens positie aan het Russische hof op geheel andere factoren. De czaar is natuurlijk volstrekt niet blind voor het feit dat Raspoetin het Russische hof zeer compromitteert, en af en toe is hij zeer gevoelig voor het oordeel van Europa over hem en zijn gezin.

Maria Fjodorovna zag dit deze enkele maal over het hoofd en was wel wat al te welsprekend in haar ijver om Raspoetin weg te krijgen, wat met een natuur als die van den czaar gevaarlijk is. Want wat is tegenover bekrompen naturen gevaarlijker dan hen te laten bemerken, dat men hen iets wil laten doen wat zij zelf niet willen ?

De keizerin-weduwe begreep spoedig, dat zij den boog te sterk gespannen had en trok zich terug.

Maar daarom gaf zij haar plannen, noch haar politieke idealen volstrekt niet op.

Dit is mij allemaal bekend, omdat de Ohrana, die in Rusland bekend staat als voor niets terugdeinzend, zich o.a. vergreep aan de correspondentie der keizerin-weduwe.

Wel is die niet door mijn eigen handen gepasseerd, maar ik ben toch zeer goed van de kwestie op de hoogte. Als luitenant-kolonel Jakimoff wat gedronken had, werd hij dikwijls wel wat al te mededeelzaam. Hij kon niet laten om te pochen op de gewichtige zaken, die hij verhandelde. Dat was het eenige gebrek van den, overigens voor den arbeid der geheime politie werkelijk zoo hoogbegaafden man, — als men tenminste in deze positie het woord hoogbegaafd mag bezigen !

Op zichzelf was het zoo moeilijk niet om de correspondentie van de keizerin-weduwe te bemachtigen. Zij zond altijd haar Franschen lakei, op wien zij blindelings vertrouwde, maar die een onaangenaam en onbetrouwbaar persoon was, en die toch haar brieven wel afgeleverd zou hebben zelfs al had men hem niet gedreigd met direct het land uitgezet te worden, indien hij weigerde. Ondertusschen was hij het zeker wel, die later zijn meesteres aanried om haar brieven te verzegelen, zoodat het onmogelijk was om ze onopgemerkt te openen.

Zeker is het dat Maria Fjodorovna o.a. correspondeerde met den zwager van den czaar, grootvorst Michail Alexandrovitj, en tot onze, — ik zeg „onze", want het is maar het best om mij te identifieeren met de intrige, die ik steunde, — groote verbazing ook met Durnovo, den vroegeren minister.

Ondertusschen moest de persoon van hare Majesteit natuurlijk buiten de walglijke intriges gehouden worden, die zich later ontwikkelden.

Onder degenen met wie zij correspondeerde was ook Rubinstein, de bankier.

De gunst die de keizerin hem daardoor bewees, leidde tot zijn verderf. Want toen het bleek dat hij gevaarlijk werd, grepen wij in. Wij lieten een huiszoeking bij hem doen, en met ons gewone geluk vonden wij compromitteerende papieren.

Om nog zekerder te zijn vonden wij nog meer compromitteerende papieren dan die welke wij zelf geschreven hadden. Wij vonden duidelijke bewijzen dat hij een van de hoogste militaire ambtenaren des rijks had omgekocht.

Over deze geschiedenis meer in de volgende hoofdstukken.

VIERDE HOOFDSTUK.

De czaar en zijn gezin woonden bijna nooit meer in Petersburg. Slechts gedurende de eerste jaren van hun huwelijk werd er hof gehouden in het Winterpaleis. Gedeeltelijk moet dit aan de Keizerin toegeschreven worden, die er niet aarden kon en gedurende vele jaren nooit aan groote feestelijkheden deelnam, zich zelfs bijna niet in het publiek vertoonde voor de oorlog, de groote Europeesche oorlog, uitbrak. Toen was zij gedwongen om zich aan het hoofd te stellen van de weldadigheid, waar het volk zoo gaarne de vorstinnen zien meespelen in het onnoozele idee dat deze five o'clock teas, bazars, en bezoeken aan ziekenhuizen iets te maken hebben met het groote menschelijke en goddelijke gebod der barmhartigheid.

Tsarskoje Selo en een slot in de Krim waren de geliefde verblijfplaatsen der czarina en het is ook mogelijk dat de czaar zich meer op zijn gemak voelt in Tsarskoje Selo en zekerder van de gevoelens van zijn onderdanen daar. In Tsarskoje Selo heeft de ministerraad plaats, dien de czaar zelf presideert en wonen ook allen die tot den persoonlijken dienst der familie behooren, en vrienden als bijv. vorstin Tanejeff, gravin Ignatieff enz.

Daar woont ook de heilige vader, de „starjets" zooals de Russen zeggen, Grigori Jefimytj Raspoetin.

Deze man is sinds eenige jaren het voorwerp geweest van een levendige belangstelling van West-Europa. Gedeeltelijk vestigt natuurlijk het raadselachtige in zijn handelwijzen de opmerkzaamheid op hem ; gedeeltelijk schenkt men hem belangstelling omdat het niet te gelooven is dat iemand van zijn karakter en zijn antecedenten eenigen invloed kan hebben op het wel en wee van vele millioenen menschen.

Grisja is in 1862 of 1863 in een kleine stad in Siberië geboren, die Prokrovskroje heeten moet in het gouvernement Tobolsk. Hij weet zelf niet precies in welk jaar hij geboren is. Hij moet nu dus iets over de vijftig zijn, maar hij ziet er niet ouder dan veertig uit. Hij heeft zeer zeker een statig uiterlijk, lang en knap, maar voor mannen heeft hij iets zeer onaangenaams over zich. Bewust of onbewust heeft hij een soort Christus-type aangelegd, een walglijke blasphemie tegenover den grootsten en edelsten aller menschen, — en hij coquetteert zeer met zijn uiterlijk.

Hij heeft lang, gitzwart, zacht en door veel vet glanzend haar en een bruinen langen zijdeachtigen baard, waar hij voortdurend over heen strijkt. Het merkwaardigst zijn zijn oogen, die groot en diep zijn en buitengewoon betooverend.

Ik heb Grigori Jefimytj natuurlijk menigmaal gezien, maar slechts eens met hem gesproken. Op mij maakte zijn persoon een bizonder onbehaaglijken indruk, gedeeltelijk omdat hij, zooals bekend is, volgens Europeesche begrippen volstrekt niet „netjes" is.

Als men iets van hem en van zijn geschiedenis weet, verdwijnt het fantastische dat hem omgeeft wel eenigszins. In ieder geval is zijn geschiedenis merkwaardig. Monnik is hij nooit geweest, al geeft hij er zich ook voor uit. Heel het geheim van zijn succes schijnt te liggen in het geluk dat hij bij de schoone sekse had. Over een zeker soort vrouwen heeft hij een onweerstaanbare macht, of zij beschaafd zijn of onbeschaafd, en wij kunnen met waarheid van hem getuigen dat hij een vrouw niet gaarne ongetroost liet heengaan. Het is een wonderlijk, maar volstrekt geen onmogelijk mengsel van erotische en religieuse kracht, dat in hem vereenigd is.

Volgens West-Europeesche begrippen zou men bij dezen godsdienststichter, als men zulk een hoog woord tenminste gebruiken mag voor iemand die zoodanig optrad, naar de een of andere leer zoeken. Een theoretisch gevormde leer heeft de arme Grisja zich heel zeker nooit kunnen denken. Wat hij predikt is ootmoed, een soort verwarde menschenliefde, bekeering en dergelijke algemeene religieuse begrippen, die iedere mensch in zijn onverdorven zie zelf ronddraagt. Niet zoozeer wat hij zegt als wel het boeiende van zijn persoon, het fascineerende van zijn wezen, trekt de vrouwen aan. Want andere aanhangers dan vrouwen heeft hij nooit gehad.

Misschien doet het er ook veel toe dat Grisja een bizonder heldere en mooie stem heeft.

Reeds in Prokrovskroje, waar Raspoetin zijn loopbaan als prediker begon, verdrongen de vrouwen zich om hem. Met verscheidenen van hen had hij een liaison, niettegenstaande hij zelf getrouwd was, wat veel schandaal verwekte. Daarom zocht Raspoetin spoedig een andere markt en kwam toen zoo langzamerhand naar Petersburg.

Dat 't geen laster is als men van Grigori Jefimytj's erotische ontboezemingen spreekt, is heel zeker. Eenigszins hysterische dames, dames met een verstoord zenuwgestel, of erotisch geblaseerd, zijn als geschapen om te dweepen met een man als de wonderdokter uit Siberië. Hij geneest de menschen n.l. speciaal door handoplegging en gebeden, en het succes dat hij met zijn „geneeswijze" had, maakte hem beroemd en deed de opmerkzaamheid van het keizerlijke hof op hem vestigen.

Bij de geheime veiligheidspolitie waren de vriendinnen van Raspoetin heel goed bekend. Als politieke politie moesten wij die zaak in het oog houden. Uit discretie zal ik geen namen noemen.

Maar vorstin T., en Mejuffrouw D—koff stonden zoo algemeen als zijn vriendinnen bekend, dat heel Petersburg er van op de hoogte was.

Op zekeren Novemberdag in 1911, toen er reeds sneeuw op de straten lag, wat ongewoon is in Petersburg, ging een heele rij arren naar een klein straatje in het Noorden der stad, naar de M-skaja Kliza, een klein, stil, verborgen straatje, waar niet veel verkeer is. Het is n.l. een ouderwetsch straatje en de huizen zien er uit alsof zij de laatste twintig jaar niet gerepareerd, noch geverfd zijn.

In een van deze stille kleine huizen woonde in dien tijd een dame van middelbaren leeftijd uit Marseille, algemeen bekend onder den naam van Madame Discrétion, die zeer geliëerd was met de in dien tijd zeer beruchte Madame Esthère. De populariteit die zij genoot maakte haar zeer vermogend, maar iemand die eenmaal iets bezit, wil altijd meer hebben.

Haar huis was het doel der vijf arren. In iedere ar zat een dame, vorstin T—ff, gravin L—ff, Mejuffrouw D—koff, Mevrouw X. die zich juist tot het nieuwe geloof bekeerd had, en die wij Mevrouw Silberstein zouden kunnen noemen en Mevrouw M—sky, de vrouw van een lid van den rijksraad, den vroegeren minister van het verkeerswezen, graaf M.

Het waren allen hooggeplaatste personen, zeer geliëerd met de keizerlijke familie, vaste gasten op intieme feesten aan het hof enz.

Madame Discrétion is in het bezit van verschillende comfortabel ingerichte vertrekken en ook van een zeer elegante badkamer.

Iedereen weet hoe een Russische badkamer er uit ziet, maar deze was met bizondere luxe ingericht. Madame had op geen kosten gezien.

Van buiten gezien schijnt Madame Discrétion's woning volkomen in het duister gehuld, doch dat is maar gezichtsbedrog. Van binnen ziet het er zeer gastvrij, warm en goed verlicht uit.

In de buurt van de M—skaja Kliza stappen de vijf dames uit de ar en zenden de koetsiers naar huis met het bevel hen voor verschillende kerken wederom af te halen, als de dames hun avondgebed geëindigd hebben.

Madame Discrétion ontvangt, zonder een woord te zeggen, zonder een glimlach om de lippen, alleen met een diepe révérence. De dames worden naar de badkamer geleid. Grigori Jafimytj is er reeds.

Het is er zeer warm, zeker veertig graden.

Zoodra vader Grisja zijn getrouwen vereenigd ziet, begint hij te preeken. Hij spreekt met veel hartstocht, want het is er zooals wij zeiden zeer heet, en vader Grisja's hart loopt over van gevoel.

Vader Grisja gesticuleert en brult, want de extase is in aantocht. In gloeiende kleuren schildert hij de verleiding der zonde.

Zijn toehoorders hangen met glinsterende oogen aan zijn lippen. De polsen bonzen en de hitte maakt de geloovigen bijna duizelig.

Maar de prediker wordt steeds levendiger onder de vreeselijke hitte. Steeds krachtiger schildert hij hoe alle menschen, zonder uitzondering in zonde verzonken zijn, in ondeugd en misdaad. Zelfs de besten onder hen zijn voor God niets dan armzalige ellendelingen, wier zonden ten hemel stinken.

Spoedig is het publiek verpletterd door die gloeiende welsprekendheid. Het zucht en steunt uit berouw en droefheid en de blikken van den profeet gloeien.

Ja, de ondeugd is vreeselijk, en het vleesch is de vijand van den geest. Waarom heeft God in Zijn Wijsheid de verleidingen des vleesches onwederstaanbaar gemaakt ?

Het publiek heeft hierop niets te antwoorden.

De hitte stijgt en het publiek hijgt naar adem onder de drukkende warmte en vader Grisja's gloeiende woorden. Maar al is de zonde ook groot, de vergiffenis der zonden is toch oneindig grooter.

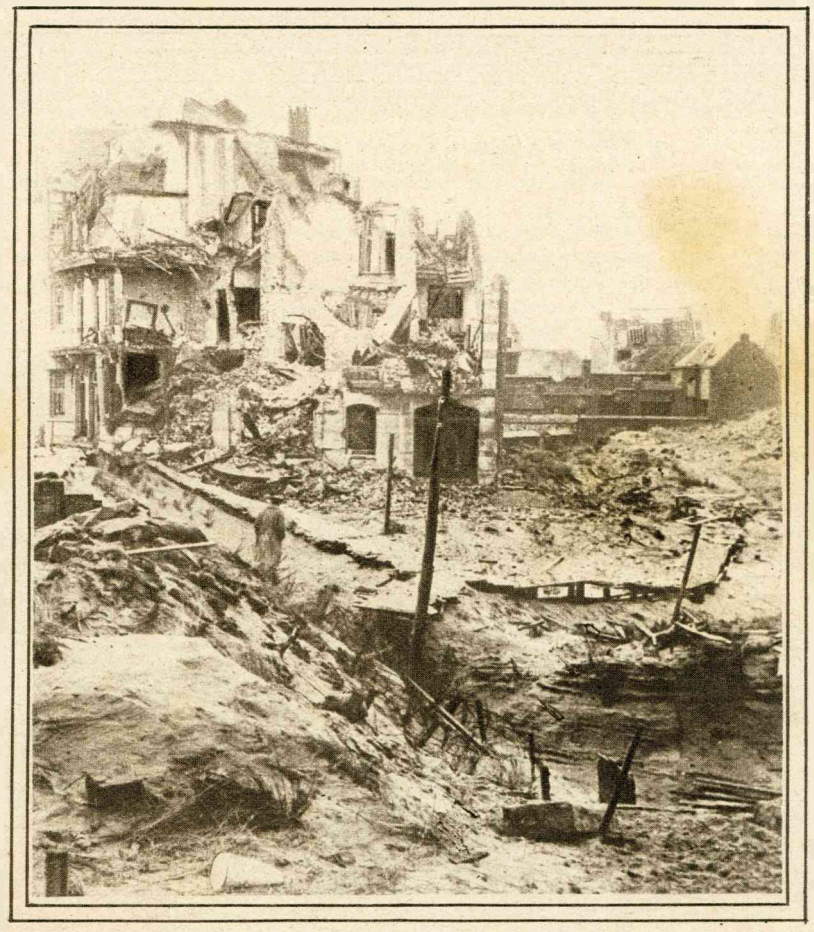

AAN VLAANDEREN'S WESTKUST.

Een Duitsche ingegraven kustbatterij aan de Westkust van Vlaanderen. Het bijna totaal verwoeste huis op den achtergrond getuigt voldoende van de verwoede aanvallen die de Engelschen geregeld op dit kustgedeelte doen.